

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра англійської мови

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістра

з теми: **«МОВНІ ЗАСОБИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ХУДОЖНЬОГО
ПРОСТОРУ В РОМАНІ ВІЛЬЯМА ГОЛДІНГА «СПАДКОЄМЦІ»»**

Виконала: магістрантка 2 курсу,
групи Ang1- M23
спеціальності 014 Середня освіта
(Мова та зарубіжна література (англійська)
за освітньо-професійною програмою
Середня освіта (Англійська мова і зарубіжна література)

Кренгель Олена Миколаївна

Керівник: **Шаповал Ольга Григорівна**,
кандидат філологічних наук, доцент
доцент кафедри
германських мов і зарубіжної літератури

Рецензент: **Стахнюк Наталія Олександрівна**,
кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри
слов'янської філології та загального мовознавства

Кам'янець-Подільський – 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	8
1.1 Художній текст як об'єкт сучасних лінгвістичних досліджень	8
1.2 Простір як мовознавча категорія	14
1.3 Семантико-стилістичні особливості мови романів В. Голдінга	20
Висновки до розділу 1	32
РОЗДІЛ 2 ЗАСОБИ МОВНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ХУДОЖНЬОГО ПРОСТОРУ В РОМАНІ «СПАДКОЄМЦІ»	34
2.1 Специфіка просторової організації роману В. Голдінга «Спадкоємці»	34
2.2 Мовні засоби репрезентації художнього простору в романі «Спадкоємці»	38
2.2.1 Засоби реконструювання світосприйняття первісної людини	38
2.2.2 Види художнього простору в романі	45
2.2.3 Лексичні засоби репрезентації художнього простору	50
2.2.4. Стилістичні прийоми репрезентації художнього простору	62
2.2.5 Своєрідність синтаксичної побудови просторових описів	70
Висновки до розділу 2	73
ВИСНОВКИ	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	81

ВСТУП

Простір є однією з найважливіших категорій як реальної, так і художньої мовної картини світу. Він систематизує уявлення людини про навколишній світ і виражає індивідуально-естетичну природу художнього сприйняття дійсності. Категорія простору здавна знаходиться у центрі уваги багатьох наукових дисциплін, як природничих, так і гуманітарних, зокрема таких як математика, фізика, астрономія, психологія, соціологія, філософія, естетика, мистецтвознавство тощо. Сприйняття простору як важливого складника картини світу актуалізувало дослідження цієї категорії літературознавством та лінгвістикою.

Актуальність. Вивчення простору в лінгвістиці охоплює широкий контекст проблем та напрямків. Так, з точки зору когнітивної лінгвістики вербалізацію концепту «простір» розглядають Ю. Лебеденко, К. Дудник [31], І. Андрєєва [1], Є. Ісакова [18], М. Ющенко [49]; лексико-семантичні засоби вираження категорії простору досліджувались у розвідках І. Довбні [9-11], О. Бачишиної [3], Н. Єсипенко [12]; принципи репрезентації простору в індивідуально-авторській картині світу розглядались в роботах І. Широкової [45], Н. Хомеча [47], Д. Матушкіної [34], О. Кардашук [21], С. Губаревої [8], О. Бачишиної [2] та ін.

Репрезентація простору є однією з найважливіших складових частин індивідуально-авторської «мовної картини світу», оскільки категорія «простір» буквально пронизує будь-який художній текст, визначаючи індивідуальну творчу манеру письменника. Дослідниця Н. Копистянська зауважує, що формування і трансформація реального простору у творі зумовлені низкою об'єктивних чинників, із-поміж яких першочергове значення відводиться особливостям суспільних відносин епохи, характеру зображуваних подій, світогляду письменника і його ставленню до подій, специфіці матеріалу, який використовується в різних напрямках мистецтва [26]. Загальноприйнятою є думка про те, що художній час і художній простір – це найважливіші характеристики художнього образу, які забезпечують цілісне сприйняття художньої дійсності та

організують композицію твору; уможливлюють опис різних явищ і процесів навколишнього середовища, оскільки все, що презентується у свідомості людини, осмислюється за допомогою цих координат [26]. Композиційний образ картини світу спочатку виникає у свідомості автора, що спричиняє початкову трансформацію реальності на індивідуально-авторському рівні. Згодом цей задум втілюється через мовну систему образів, призначену для декодування адресатом. Зображення художнього простору в тексті формується відповідно до цілей і завдань, які митець визначає для реалізації свого задуму.

Особливого значення просторові відношення набувають у художніх творах притчового та алегоричного спрямування, зокрема у творчості визнаного майстра англійської інтелектуальної прози Вільяма Голдінга. Світ романів В. Голдінга – складний та суперечливий, у якому людина бореться не стільки з навколишніми ворожими силами, скільки зі своїми внутрішніми протиріччями, що закорінені, на думку автора, у двоїстій природі людини, в якій завжди сперечаються раціональні та ірраціональні первні. Характерними рисами художнього світу письменника є наявність постійних архетипних образів, тенденцій до конструювання сталої моделі світу, що базується на антитезі. Всі елементи цієї моделі є змістовними, але особливу, структуротвірну функцію в ній виконує категорія простору.

Зацікавленість науковців творчістю Вільяма Голдінга є сталою та багатовекторною. У літературознавчих дослідженнях романи письменника розглядались з точки зору їх зв'язку із традицією та джерелами впливу (Х. Бебб [52], Дж. Байлз, Р. Еванс [53]), особлива увага приділялась визначенню тематики і проблематики творів (В. Тайгер [84], М. Кінкед-Вікс, Я. Грегор [74]), жанрової специфіки (А. Джонстон [73], О. Шаповал [42]), символіки та міфологізму (Л. Діксон [65], Н. Дікен-Фуллер [64]).

Значно меншим є обсяг лінгвістичних досліджень творів В. Голдінга. Мовознавці звертали увагу на роль концептів-архетипів та метафори-персоніфікації у формуванні ідіостилу митця (О. Гринько [5], М. Зозуля [16; 17]), на своєрідність функціонування таких стилістичних засобів як епітет,

порівняння, метафора та ін. в окремих творах письменника (Е. Блек [54], Дж. Берровей [57] та ін.).

Роман «Спадкоємці» привертав увагу лінгвістів передовсім експериментальним характером оповіді, адже у цьому творі Голдінг спробував відтворити стиль мислення неандертальців, в якому відсутні причинно-наслідкові зв'язки. Відповідно, дослідженню лексико-стилістичних та граматичних засобів, якими формується незвична модель мислення неандертальців, присвячені розвідки М. Хеллідея [70], Д. Гувера [72], С. Юсефа [91], Дж. Волкера [88], Ф. Редпата [81], Б. Окрі [79], Д. Лі [77] та ін. Між тим, специфіка мовної репрезентації художнього простору в романі «Спадкоємці» досі залишається поза увагою дослідників, що й обумовлює **актуальність** цього кваліфікаційного дослідження.

Метою роботи є визначення мовностилістичних особливостей моделювання художнього простору в тексті роману В. Голдінга «Спадкоємці».

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких основних **завдань**:

- уточнити зміст поняття «текст» у лінгвістиці;
- окреслити специфіку лінгвістичної категорії «простір» у художньому тексті;
- визначити семантико-стилістичні особливості мови романів В. Голдінга;
- розглянути чинники, які впливають на організацію простору в романі «Спадкоємці»;
- виявити лексичні засоби моделювання художнього простору в романі;
- визначити стилістичні та синтаксичні засоби репрезентації художнього простору у творі.

Об'єктом дослідження є текст роману В. Голдінга «Спадкоємці».

Предмет дослідження – мовна репрезентація художнього простору в романі «Спадкоємці».

Безпосереднім **матеріалом дослідження** стали 40 просторових описів, виокремлених в тексті роману «Спадкоємці» методом суцільної вибірки.

Методи дослідження. Застосований **міждисциплінарний** підхід уможливив долучити дані суміжних із мовознавством галузей знання про простір та його функціонування у художньому тексті. Поставлені в дисертації завдання визначили необхідність застосування комплексу наукових **методів**: *контекстологічного аналізу* – для виявлення та селекції одиниць дослідження; *лінгвістичного опису* і таких його прийомів, як спостереження, зіставлення, узагальнення, аналіз; *метод аналізу словникових дефініцій* – для з’ясування семантичної структури виявлених лексем; *лінгвістичної інтерпретації* – для виявлення актуалізованого лексичного значення у контексті; *елементи кількісного аналізу* – для встановлення числових показників, релевантних для формулювання висновків.

Теоретичне значення магістерської роботи визначається тим, що її висновки слугують певним внеском у розробку питань лінгвопоетики та лінгвостилістики. Цьому сприяє визначення лексичних, стилістичних та синтаксичних властивостей просторових описів у тексті роману «Спадкоємці». Результати роботи сприятимуть поглибленню та розширенню знань щодо застосування мовних форм та способів репрезентації простору в індивідуально-авторській картині світу.

Практична цінність кваліфікаційної роботи обумовлюється тим, що отримані результати можуть бути використані як при розробці загальних курсів з вивчення лексикології та стилістики англійської мови, літературознавства, так і в процесі організації спеціальних курсів і семінарів, присвячених творчості В. Голдінга.

Апробацію результатів дослідження здійснено на двох наукових конференціях:

- Науковій конференції студентів і магістрантів Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка за підсумками

науково-дослідної роботи у 2023-2024 навчальному році (Кам'янець-Подільський 9-10 квітня 2024 р.);

- XII Всеукраїнській студентській інтернет-конференції «Мова в міждисциплінарному контексті безперервної освіти» (Кам'янець-Подільський, 02-04 квітня 2024 р.).

Публікації. Результати дослідження представлені в двох публікаціях (одна – у співавторстві з науковим керівником):

1. Кренгель О., Шаповал О. Специфіка художнього простору в романі В. Голдінга «Спадкоємці». *Збірник наукових праць студентів та магістрантів факультету іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка* [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. Випуск 17. С. 78-81. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/8178>

2. Кренгель О. Дефініція та взаємозв'язок термінів «топос» та «локус» у сучасній філологічній науці. *Мова в міждисциплінарному контексті безперервної освіти: збірник матеріалів XII Всеукраїнської студентської Інтернет-конференції*. Кам'янець-Подільський, 02-04 квітня 2024 р.: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. С. 45-48

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів з підрозділами, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (91 позиція, з них – 41 іноземними мовами). Обсяг кваліфікаційної роботи складає 88 сторінок, в тому числі 80 сторінок основного тексту.

ВИСНОВКИ

Відповідно до поставленої мети, визначених завдань і окреслених методологічних принципів, у результаті проведеного дослідження були визначені мовностилістичні особливості моделювання художнього простору в романі В. Голдінга «Спадкоємці».

Простір виступає однією з універсальних категорій у багаторівневій смисловій структурі художнього тексту. Проведене дослідження засвідчило актуальність вивчення поняття «текст» у міждисциплінарній парадигмі. Аналіз лінгвістичних розвідок виявив неоднозначність підходів до визначення цього поняття, що зумовлено складністю природи тексту та різноманітністю запропонованих дефініцій, які часто акцентують увагу лише на окремих його аспектах. У цій роботі текст розглядається як завершений продукт мовленнєвого процесу, об'єктивований у письмовій формі. Він складається з назви (заголовка) та основних елементів, об'єднаних лексичними, граматичними, логічними та стилістичними зв'язками. Текст характеризується цілісністю, зв'язністю, членованістю, лінійністю, інформативністю і завершеністю. У художньому тексті ці властивості відображають індивідуальний стиль автора через унікальне використання мовних засобів і стилістичних прийомів.

Визначено, що поняття категорії простору у лінгвістиці ґрунтується на філософських та фізичних просторових уявленнях. У художньому тексті простір набуває мовної об'єктивації через функційно-семантичну категорію локативності та відповідний фрагмент індивідуально-авторської мовної картини світу. Просторові відношення в тексті виражаються за допомогою синтаксичних конструкцій, які вказують на місцезнаходження, дієслів руху, лексем з просторовим значенням тощо. Аналіз цих відношень допомагає зрозуміти унікальний стиль автора, що особливо важливо для творів із алегоричним чи притчовим змістом.

Аналіз літературознавчих та лінгвістичних розвідок, присвячених різним аспектам творчості Вільяма Голдінга, засвідчив відсутність комплексного

дослідження ідіостилу письменника, зокрема специфіки мовної репрезентації художнього простору у його творах.

Виявлено, що чинниками, які впливають на засоби вербалізації художнього простору в романі «Спадкоємці» є його жанрова специфіка та своєрідність наративної організації. Жанровою ознакою притчі є підпорядкування всіх поетологічних рівнів твору вираженню центральної філософсько-дидактичної ідеї. Таким чином, простір роману «Спадкоємці» виконує подвійну функцію: на фабульному рівні – місце розгортання драматичних подій, на символіко-алегоричному рівні – втілення ідеї автора про амбівалентний характер еволюції та прогресу. Позасюжетні характеристики простору активізуються біблійними та міфологічними алюзіями, метафоричними образами та символами.

Визначено, що значний вплив на своєрідність репрезентації художнього простору в романі «Спадкоємці» відіграє специфіка його оповідної структури. Десять із дванадцяти розділів роману представлені точкою зору одного з первісних людей, неандертальця Лока. Для відтворення стилю мислення неандертальців, яке формується образами безпосереднього сприйняття, та неспроможне виконати найпростіші логічні операції, автор використовує такі прийоми як недостатня лексикалізація, невідповідне використання граматичних форм, застосування коротких речень, послідовне використання метафори та порівняння. Важливо, що такі риси характерні не лише для персонажного, а й для авторського мовлення, яке переважно формується точкою зору персонажу.

В ході аналізу в тексті роману методом суцільної вибірки виділено 40 просторових описів. Події роману відбуваються у прадавні часи, тому всі описи художнього простору в романі є пейзажами, які передають зображення природи, краєвиду та погоди. В тексті виокремлюємо такі види пейзажних описів: гірський, рівнинний, водний (за специфікою ландшафту); весняний (за порами року); ранковий, денний, вечірній, нічний (за часом доби). Пейзажні описи почасти набувають символіко-алегоричного значення у контексті загального притчового характеру твору, як от картина танення льодовика та зародження

світанку у фінальному розділі набуває значення завершення епохи неандертальців та початку нового етапу еволюційного розвитку людства.

Аналіз лексичних засобів репрезентації художнього простору виявив, що в тексті роману використані лексеми з просторовим значенням, які належать до різних частин мови. У роботі проаналізовано іменники, прикметники та прислівники, використані для зображення художнього простору роману.

З'ясовано, що серед іменників із загальною просторовою семантикою найбільш частотними є *side* (206), *gap* (58), *edge* (41), *place* (37), *hole* (29). Серед найбільш частотних іменників, які називають природні простори та їх частини визначаємо: *sun*, *sunlight*, *sunshine* (78); *air* (64); *moon* (42); *sky* (31); *cloud* (26) (простір неба); *water* (334); *river* (157); *fall* (92); *sea* (33) (простір води); *rock* (175); *island* (95); *terrace* (92); *overhang* (87); *clearing* (84); *forest* (82); *cliff* (77); *mountain* (67) (простір землі). Отримані результати вказують на те, що авторський фокус переважно звертається до простору води та землі.

Проведений аналіз прислівників із локативним значенням показав, що найбільш частотними виявились ті, що членують простір за горизонтальною віссю «перед-зад»: *back* (200); *forward(s)* (76); *behind* (52); *straight* (18); *backward(s)* (13). Серед прислівників, що членують простір за вертикаллю найчастіше зустрічаємо такі: *down* (150); *high* (40); *upward* (12). Отримані результати дозволили зробити висновок, що рух назад та вниз є більш поширеним у просторі роману.

Серед прикметників, використаних для репрезентації простору в тексті роману, виокремлюємо такі, що означають: форму та розмір: *small* (32); *big* (12); *high* (15); *long* (10); *low* (5); *short* (4); вказують на відстань, положення: *right* (21); *left* (17); *farther* (6); *steep* (6); *straight* (5); *distant* (3); *vertical* (2). За нашим спостереженням, прикметники «*left*» та «*right*» використовуються у тексті роману виключно для опису частин тіла людини.

Особливу роль при моделюванні художнього простору відіграють прикметники, які позначають колір. Палітра художнього простору роману «Спадкоємці» утворюється наступними колоронімами: *black* (32); *blue* (23);

brown (21); *gold* (3); *golden* (2); *green* (44); *grey* (29); *mauve* (1); *orange* (1); *pink* (4); *red* (30); *silver* (11); *white* (45); *yellow* (14). Найчастотнішим виявилось використання прикметників «*white*» – 45 випадків та «*green*» – 44 випадки, що можна пояснити порою року, коли відбуваються події (рання весна).

Значну роль у формуванні художнього простору роману відіграють лексеми, які містять сему «темрява» та «світло». У тексті виокремлено 105 випадків використання лексем із семою *dark*, які представлені різними частинами мови: прикметником (*dark*), іменником (*darkness*), дієсловом (*darken*), та 148 випадків використання слів, які позначають різні типи світла: *light* (89), *sunlight* (24), *moonlight* (15), *daylight* (3), *firelight* (17). Визначено, що ці лексеми часто використовуються для характеристики «свого» і «чужого» просторів («*terrace*» та «*island*»). «Свій» простір – «*terrace*» – зображується у світлих тонах, які втілюють безпеку та гармонію; «чужий» простір «нових людей» – «*island*» – пов'язується із темрявою.

Серед стилістичних прийомів, що вживаються для репрезентації художнього простору в романі «Спадкоємці», найбільш рекурентними є метафора-персоніфікація, порівняння та епітет.

Застосування метафори в романі «Спадкоємці» узгоджується із відтворенням автором стилем мислення неандертальців, для яких подібні висловлювання сприймаються не як метафоричні, а як безпосередньо буквальні. Неандертальці наділяють навколишній світ антропоморфними рисами, «олюднюючи» його та наближаючи до власного сприйняття. Неживі об'єкти природи можуть пересуватися у просторі (*the sun comes back; the fire is flying away; the wind moved on*), приймати їжу (*the sun will drink up; give the fire more to eat*), бачити, підморгувати (*the sun looked down; the fire blinked*), (не) спати (*the fire is awake; the water was asleep*), бути мертвими (*the fire is dead; the wind had died away*), мати частини тіла (*a tongue of flame; the arms of the clouds; the foot of the mountain*), видавати різноманітні звуки (*the fire gave a sudden hiss; the air sang; the river did not answer*). Доведено, що використання метафори-персоніфікації не є випадковим чи ізольованим прийомом, а, навпаки, формує цілісний і насичений

образ природи як одухотвореної та живої. Подібну функцію виконує у тексті твору і порівняння. Найчастіше об'єкти (частини об'єктів) неживої природи порівнюються з живими істотами, підкреслюючи ту властивість, яка є спільною для суб'єкта та об'єкта порівняння.

Аналіз синтаксичного рівня просторових описів у романі «Спадкоємці» дозволив виявити низку характерних рис, які визначають особливості стилю твору. Зокрема, простежується перевага коротких і простих синтаксичних конструкцій, здебільшого в часі Past Simple, що особливо характерно для мовлення персонажів. Виявлено також невідповідне використання перехідних та неперехідних дієслів. Крім того, застосування таких синтаксичних засобів, як паралельні конструкції, повтори, анафори та асиндетон, сприяє створенню ритмічності й підвищенню експресивності тексту.

Застосований у роботі комплексний підхід до розгляду лексичних, стилістичних та синтаксичних засобів репрезентації художнього простору в романі Вільяма Голдінга «Спадкоємці» засвідчив їх вплив на структуру та зміст аналізованого тексту. Вибір різноманітних мовних засобів для створення просторової моделі в тексті роману є свідченням оригінальної авторської манери письма, його світоглядної концепції та маркером індивідуального стилю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреева І. О. Лінгвокогнітивні параметри концептуалізації простору засобами англійської фразеології: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Одеса, 2007. 22 с.
2. Бачишина О. Б. Лексика на позначення простору в романі В. Шевчука «Дім на горі». *Наукові записки. Серія «Філологічна»*. Вип. 34. Острого: Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2013. С. 19–21.
3. Бачишина О. Б. Мовне вираження часу та простору в українській химерній прозі: дис. ... канд. філол. наук. 10.02.01. Львів, 2016. 408 с. URL : https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/dis_bachyshyna.pdf
4. Боклах Д. Ю. Дефініції і взаємозв'язок категорій топосу, локусів, хронотопу міста та їх реалізація у міському тексті художнього твору. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія : Філологія. 2016. № 74. С. 249–257.
5. Гринько О. Концепти-архетипи в прозі В. Голдінга : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова, 2014. 20 с.
6. Гром'як Р. Літературознавчий словник-довідник. К. : ВЦ «Академія», 2006. 752 с.
7. Губа Л. В. Художній текст як об'єкт лінгвістичних досліджень. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна». 2015. Вип. 58. С. 93-96
8. Губарева С. С. Топос міського муру і жанр психологічної новели Гео Шкурупія. *Актуальні проблеми слов'янської філології*. Серія : Лінгвістика і літературознавство. 2010. Випуск XXIII (4). С. 113–121.
9. Довбня І. П. Еволюція бінарної структури простору у французькій, англійській та українській мовах: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.17. К., 2011. 20 с.

10. Довбня І. П. Лексико-семантичні засоби вираження категорії простору в англійській мові. *Наукові записки*. Випуск 81 (1). Серія: Філологічні науки (мовознавство): у 4 ч. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2009. С. 76–78.
11. Довбня І. П. Поняттєвий апарат категорії простору в сучасній лінгвістиці. *Гуманітарний вісник* / Переяслав-Хмельницький держ. пед. ун-т ім. Григорія Сковороди. Вип. 16. Переяслав-Хмельницький, 2008. С. 319–321.
12. Єсипенко Н. Г. Лексико-семантичні компоненти авторського стилю і мовна картина світу (на матеріалі англomовної прози воєнної та мирної тематик): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Чернівці, 2007. 22 с.
13. Загнітко А. П. Особливості конструювання тексту. *Український синтаксис* : у 2 ч. К., 1996. Ч. 2. 240 с.
14. Загнітко А. П. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни : в 4 т. Донецьк : ДонНУ, 2012. Т. 2 : К – О. 350 с.
15. Загнітко А. П. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни : в 4 т. Донецьк : ДонНУ, 2012. Т. 4 : Т – Я. 388 с.
16. Зозуля М. О. Використання метафори-персоніфікації як особливість ідіостилу У. Голдінга. *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія: Філологія. 2018. Вип. 19. С. 56-62.
17. Зозуля М. О. Метафора-персоніфікація в романах У. Голдінга: лінгвокогнітивний аспект: автореф. ... дис. канд. філол. наук. 10.02.04. Донецьк, 2011. 20 с.
18. Ісакова Є. Концептуалізація просторових відносин в англійській та українській мовах. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом*. Філологія. 2023. Вип. 2(7). С. 34-38. URL : https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/24956/3/%D0%86%D1%81%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F_1.pdf
19. Канонік Н. Прикметники на позначення простору в сучасній англійській мові: системні та семантичні особливості. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2014. № 5. С. 83-87.

20. Кардашук О. Багатозначні слова та проблема взаємозв'язку семантичного поля «простір» з іншими семантичними полями. *Наукові записки*. Випуск 23. Серія: Філологічні науки (мовознавство). Кіровоград: РВЦ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2000. С. 43–50.
21. Кардашук О. В. Семантичне поле простору як фрагмент мовної картини світу. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]*. Сер. : Філологія. Мовознавство. 2009. Т. 98, Вип. 85. С. 35-38. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdufm_2009_98_85_9
22. Кардашук О. В. Семантичне поле простору: статус, структура, внутрішні зв'язки: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Кіровоград, 1998. 18 с.
23. Ковалів Ю. І. Літературознавча енциклопедія : в 2 т. Київ : ВЦ «Академія», 2007. Т.2 : М (Маадай-Кара) – Я (я-форма). 624 с.
24. Ковалик І., Мацько Л., Плющ М. Методика лінгвістичного аналізу тексту. К.: Вища школа, 1984. 118 с.
25. Козлянинова Ж. П. Стилистическая роль эпитета в поэзии Джона Китса. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія «Філологія. Соціальні комунікації». 2019. Т. 30 (69). № 1. Ч. 1. С. 67–74.
26. Копистянська Н. Х. Аспекти функціонування простору, просторової деталі в художньому творі. *Молода нація* : альманах. Київ : Смолоскип, 1997. С. 172–178.
27. Копистянська Н. Х. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства. Львів: Паїс, 2005. 367 с.
28. Коркішко В. О. Часопростір як формотворча категорія художнього тексту. *Актуальні проблеми слов'янської філології*. 2010. Вип. XXIII. Ч. 1. С. 388-395.
29. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2008. 423 с.
30. Кравцова О. О. Реалізація образності прикметників-інтенсифікаторів в художньому дискурсі. *Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи*. 2012. С. 186-191 URL : <https://langcenter.kiev.ua/Lingvistika%202012/Kravtsova%20186-191.pdf>

31. Лебеденко Ю., Дудик К. Мовне вираження простору в «Повісті про санаторійну зону» М. Хвильового. *Лінгвістичні дослідження*: зб. наук. пр. Харк. нац. пед. ун-у ім. Г. С. Сковороди. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2008. Вип. 26. С. 138-142.
32. Лінгвістика тексту: хрестоматія / упорядники А. Загнітко, Г. Монастирецька. Донецьк: ДонНУ, 2009. 164 с.
33. Лозенко В.В. Специфіка острівного хронотопу в англійських художніх текстах першої половини ХХ ст. *Закарпатські філологічні студії*. 2019. Випуск 10. Том 2 С. 133-140
34. Матушкіна Д. Д. Локуси міста як складники художнього простору в романі «Свято» Є. Пашковського. *Львівський філологічний часопис* : збірник наукових праць. 2018. № 3. С. 163–166
35. Орленко О. Просторові опозиції у прийменникових системах англійської й української мов. *Нова філологія*: Збірник наукових праць. 2014. № 63. С. 170–175.
36. Пасічник Г. П. Функції опису пейзажу в англійському художньому дискурсі початку ХХ століття. *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Филология. Социальная коммуникация»*. 2013. Том 26 (65). № 1. С. 264–270.
37. Серебрянська М. І. Етнокультурний концепт «природа» як складова просторового коду. *Філологічні трактати*. 2009. № 1. Т. 1. С. 90–94.
38. Сідорцова С.О. Поетика пейзажу: теоретичний аспект. *Актуальні проблеми слов'янської філології*. 2011. Вип. XXIV. Ч. 2. С. 403-411
39. Терехова С. І. Система орієнтаційних координат у мові і мовленні (на матеріалі української, російської та англійської мов): монографія. К.: Вид. центр КНЛУ, 2007. 400 с.
40. Тодорова Н. Ю. Фразеологічні одиниці просторової семантики в українській та англійській мовах: дис. ... канд. філол. наук. 10.02.17. Львів, 2018. 244 с. URL : https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/12/dis_todorova.pdf
41. Тхор Н.М., Попік І.П. Просторові категорії в англійській мові. *Записки з романо-германської філології*. Випуск 2 (45). 2020. С. 120-126

42. Шаповал О. Г. Притча в художній структурі ранніх романів В. Голдінга. *Жанри і жанрові процеси в історико-культурній перспективі: колективна монографія* / загальна ред. О.В. Кеба. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. С. 198-223
43. Шаповал О.Г. Символіка образів водної стихії в романі В. Голдінга «Спадкоємці». *Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Філологічні науки*. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2021. № 1. С. 259-267. URL : <https://doi.org/10.26661/2414-9594-2021-1-36>
44. Шимянова М. В. Роль просторової лексики у репрезентації картини світу у південноафриканському варіанті англійської мови. *Нова філологія: збірник наукових праць*. 2023. № 89. С. 253-260
45. Широкова І. І. Антитетичний принцип репрезентації простору в індивідуально-авторській картині світу В. Блейка. *Нова філологія*. 2019. № 75. С. 97-102.
46. Штейнбук Ф. М. Конвергенція топосу забуття у сучасній світовій літературі. *Studia methodologica*. 2014. № 37. С. 101–108.
47. Хомеча Н. А. Топос міста у творчості Ю. Андруховича. *Актуальні проблеми слов'янської філології*. Лінгвістика і літературознавство. 2010. № XXIII (1). С. 330–339.
48. Червенко К. М. Еволюція поняття художнього простору в історико-культурному ракурсі. *Культура України: збірник наукових праць* / М-во культури України, Харк. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка. Х. : ХДАК, 2012. Вип. 38. С. 63-71. URL : http://rio-khsac.in.ua/culture_files/cu38.pdf
49. Ющенко М. П. Концептуалізація простору у французькій мові: автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.05. К., 2007. 22 с.
50. Abdesslem H. Defamiliarization in W. Golding's *The Inheritors*. *Lettres de Kairouan*. April 1997. Pp. 7-18
51. Ari N. William Golding's *The Inheritors*: an Apocalypse. *Research Journal of English Language and Literature (RJELAL)*. 2021. Vol.9. Issue 2. P. 292-295
52. Babb Howard S. *The Novels of William Golding*. Ohio: State U.P., 1970. 320 p.

53. Biles J., Evans R. William Golding: Some Critical Considerations. University Press of Kentucky, 1978. URL : https://uknowledge.uky.edu/upk_english_language_and_literature_north_america/21
54. Black E. Metaphor, Simile and Cognition in Golding's «The Inheritors». *Language and Literature*. 1993. № 2.1. P. 37-48.
55. Bodehamer B., Hall M. Mind-Lines, Lines That Change Minds. 5th ed. Clifton: NSP, Neuro-Semantic Publications, 1997. 345 p.
56. Browse S. From functional to cognitive grammar in stylistic analysis of Golding's The Inheritors. *Journal of Literary Semantics*. 2018. № 47 (2). P. 121-146. URL: <http://shura.shu.ac.uk/23149/>
57. Burroway J. Resurrected Metaphor in The Inheritors by William Golding. *Critical Quarterly*. 1981. № 23.1. P. 53-70.
58. Carey J. Introduction. *W. Golding. The Inheritors*. L.: Faber&Faber, 2012. P. 3-12.
59. Clark B. Salient inferences: Pragmatics and The Inheritors. *Language & Literature*. 2009. № 18. P. 173–212.
60. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/>
61. Collins Free Online Dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com/>
62. Dede D. K. The Process of Individuation in William Golding's The Inheritors: Affect and the Encounter with “the Other”. *Çankaya University Journal of Humanities and Social Sciences*. 2022. № 16/2. P. 215-227
63. DePaolo Ch. Wells, Golding, and Auel: Representing the Neanderthal. *Science Fiction Studies*. 2000. Vol. 27. No. 3. Pp. 418-438. URL: <http://www.jstor.org/stable/4240921>
64. Dicken-Fuller Nicola C. William Golding's Use of Symbolism. The Book Guild Ltd, 1990. 232 p.
65. Dickson L. L. The Modern Allegories of William Golding. Univ. of South Florida Press, 1990. 163 p.
66. Fischer O. Iconicity in Language and Literature. URL: <http://home.hum.uva.nl/iconicity/>.

67. Fitter C. Poetry, Space, Landscape: Toward a New Theory. Cambridge : Cambridge UP, 1995. 322 p. URL: https://books.google.com.ua/books?id=PJ-ojL7B66wC&printsec=frontcover&hl=ru&source=gb_s_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.
68. Golding W. The Inheritors. London : Faber & Faber, 2005. 240 p.
69. Golding W. The Nobel lecture. URL: <https://www.nobelprize.org/prizes/literature/1983/golding/lecture/>
70. Halliday Michael A.K.. Linguistic function & literary style: An inquiry into the language of William Golding's The Inheritors. *Literary style: A symposium* / Chatman S. (ed.). Oxford: Oxford University Press, 1971. P. 330–368.
71. Heinemann W. Textlinguistik. Eine Einführung / Wolfgang Heinemann, Dieter Viehweger. Tübingen : Niemeyer, 1991. 312 S.
72. Hoover D. Language & style in The Inheritors. Lanham. MD & Oxford: University Press of America, 1999. 253 p.
73. Johnston A. Of Earth and Darkness: The Novels of William Golding. Columbia, Mo. ; L. : University of Missouri Press, 1980. 312 p.
74. Kinkead-Weeks M., Gregor I. William Golding: A Critical Study. L., Boston : Faber & Faber, 1984. 292 p.
75. Klein W. Text structure and referential movement. *Sprache und Pragmatik*. B. 22. MPI für Psycholinguistik, Nijmegen, 1991. S. 1–32.
76. Lakoff G., Johnson M. Metaphors We Live By. Chicago: Chicago Univ. Press, 1985. 242 p.
77. Lee D. The Inheritors' and transformational generative grammar. *Language and Style*. 1976. № 9. P. 77-97.
78. Leech G., Short M. Style in Fiction: A Linguistic Introduction to English Fictional Prose. Harlow: Pearson Longman, 2007. 425 p. URL : <https://sv-etc.nl/styleinfiction.pdf>
79. Okri Ben. An Ancient Imagination: Ben Okri on The Inheritors by William Golding. *The Irish Times*. 2021. November 4. URL :

<https://www.irishtimes.com/culture/books/an-ancient-imagination-ben-okri-on-the-inheritors-by-william-golding-1.4717259>

80. Patel B.K. Existential Vision in William Golding's "The Inheritors". *AMOGHVARTA*. 2002. Vol. 02. Issue 04. P. 171-179
81. Redpath Ph. "Dogs Would Find an Arid Space Around My Feet": A Humanist Reading of The Inheritors. *Critical Essays on William Golding* / Ed. James R. Baker. G. K. Hall & Co. 1988. P. 31-41.
82. Semino E. Mind Style 25 Years on. *Style*. 2007. № 41.2. P. 153-203.
83. Sugimura Yasunori. Law and the Maternal in The Inheritors by William Golding. URL : <https://core.ac.uk/download/59191262.pdf>
84. Tiger V. William Golding. The Dark Fields of Discovery. L. : Calder & Boyars, 1974. 244 p.
85. Talmy L. How Language Structures Space. *Spatial Orientation: Theory, Research and Application*. New York: Plenum Press, 1983. Pp. 225–282.
86. Uttam Kumar Guru. William Golding's The Inheritors: 'Neanderthal Poetics' vis-à-vis Realism. *International journal of English language, literature in humanities*. 2017. Vol. 5. Issue X. Pp. 834-845
87. Vater H. Einführung in die Textlinguistik. Struktur und Verstehen von Texten. München : Wilhelm Fink Verlag, 2001. 223 S.
88. Walker J. M. Reciprocity and Exchange in William Golding's The Inheritors. *Science Fiction Studies*. 1981. № 8.3. P. 297-310.
89. Watson G. British literature since 1945. L.: Macmillan Press Ltd, 1991. 208 p.
90. Wilson D.D. Style that communicates: a stylistic analysis of Golding's Lord of the Flies. LAP LAMBERT Academic Publishing Gmbh&Co, 2012. 255 p.
91. Youssef S. M. William Golding's Iconoclastic Views about the Neanderthal Man in The Inheritors. *Advances in Language and Literary Studies*. 2016. Vol. 7. No. 3. P. 211-219. URL: <http://dx.doi.org/10.7575/aiac.alls.v.7n.3p.211>